БУХЫ ОРОНОУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 161 (8381) | 1957 оной июлиин 10, среда | Сэн 20 мүнгэн

Коммунистическэ партияа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрон бүри нягтаар жагсая!

Бүри мүһэн һайшаанабди

Темлюйскэ цементын заводой, Темлюйцемстрой трестын, дунда һургуулиин болон территориальна партийна организацинуудай коммунистнуудай хамтын суглаан Каменск тосхоной клуб соо июлиин 4-дэ болоо. Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол тухай партиин обкомой промышленность болон транспортын таһагые даагша нүхэр **Левый** элидхэл хээ.

ЦК-гэй Президиум дотор Г. М. Маленковой, Л. М. Кагановичын, В. М. Молотовой бии болгоһон бүлэгэй партида харша ябуулгые үгэ хэлэһэн коммунистнууд буруушааха зуураа, ленинскэ Центральна Комитедые тойрон бүри нягтаар жагсахыень, партиин бата нэгэдэл бэхижүүлхыень, коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ парти болон арадай бүхы хүсэ шадалаа зорюулхыень партиин бүхы гэшүүдые уряалаа.

Темлюйцемстрой трестын хоёрдохи участогай начальник нүхэр **Глаголев** түрүүлжэ үгэ хэлээ. Манай партиин генеральна хараа шугамда эсэргүүсэһэн энэ бүлэгэй харша ябуулга тухай тэрэ ехэ зэбүүрхэлтэйгээр хэлээ. Бидэнэртэ, арад зондо, манай барилгын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, трестын хүдэлмэриин эрхэ байдал һайжаруулгада Кагановичын хайхарамжагүйгөөр хандадаг байһыень бидэнэр өөһэдөө хараһан байнабди. Гэр байра барилгын асуудал абаад үзэе. Энэ асуудал бидэнэй шиидхэхэ ёһотой шухала хэрэгүүдэй нэгэн байна. Тэрэ мүртөө манай гэр байра дуталдана. Кагановичто туһаламжа үзүүлыт гэжэ бидэнэр хандахадаа, ехээр найдаһан байгаабди. Гэбэшье, тэрэ манай найдабариие харюулжа шадаагүй. Юуб гэхэдэ, гэр байра барихада хэрэгтэй болохо шухала мүнгэ зөөри бидэнэр абажа шадаагүй үлэһэн байгаабди.

— Манай парти бата нэгэдэлтэй байгаа. Саашадаашье бүри нягта нэгэдэлтэй байха гэжэ Темлюйцемстрой трестын юрист **Мисайлов** хэлээ.—Партида харша ямаршьё бүлэг энэ нэгэдэлыемнай һуларуулжа шадахагүй. Арад зонтоёо нягта холбоотой байдаг дээрэһээ манай парти ехэ хүсэтэй юм.

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгэй бузагай ябуулга тухай цемзаводой хүдэлмэришэн **Машинистова** ехэ зэбүүрхэлтэйгээр хэлээ. Партида харша бүлэгтэ хабаадагшад КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр табигдаһан тон шухала зорилгонуудые бэелүүлгэдэ һаад түбэг татадаг байгаа. Энээндэнь бүхы арад зон зэбүүрхэхэ ёһоороол зэбүүрхээ. Арад зомнай партидаа этигэдэг, тэрэнэй политикын зүб байһые бодото байдал дээрэһээ жэшээ абажа үнэмшэдэг байна. Партида харша бүлэгтэ эсэргүүгээр КПСС-эй ЦК-гэй абаһан хэмжээ-ябуулганиуудые һайшааха зуураа, манай партиин зэргые улам нягтаар жагсаахыень бүхы коммунистнуудые би уряалнаб гэжэ тэрэ хэлээ.

Темлюйцемстрой трестые эрхилэгшэ нүхэр **Новиков** үгэ хэлэхэдээ, Кагановичын ябуулгануудые эрид хурсаар шүүмжэлээ. Каганович министерствын шатаар трестдэ ехэхэн туһаламжа үзүүлхын орондо тэрэнэй хүдэлмэрилэ һаад ушаруулдаг байгаа гэжэ нүхэр Новиков хэлээ. Каганович цементын заводтохи барилгын хүдэлмэри түргэн дүүргэхын тулада мүнгэ зөөри нэмэжэ үгэхын орондо, харин тэрэнииемнай бүри бага болгоһон байгаа.

Темлюйцемстрой трестын партийна эхин организациин секретарь нүхэр **Ермаков,** цемзаводой директор нүхэр **Закрытный,** трестын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Федотов,** шифернэ заводой директор нүхэр **Ерёменко,** цемзаводой хүдэлмэришэн нүхэр **Фокина,** Цемстрой трестын нормировщик **Бастрыкин** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, ороной экономикые хүгжөөхэ, арад зоной ажана байдал саашаданъ һайжаруулха, парти доторой ажабайдалда ленинскэ ёһо гурим һэргээхэ, арад зонтой партиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, социалистическэ демократиие хүгжөөхэ, арадуудай хоорондын хани барисаа бэхижүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй ехэ хүдэлмэри хэһые тэмдэглээ.

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгтэ эсэргүүгээр КПСС-эй ЦК-гэй абаһан хэмжээ-ябуулганиуудые бүрин һайшааһан тогтоол суглаанда хабаадаһан коммунистнууд нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые үргэн далайсатайгаар ябуулха

Мал ажалай продуктнуудые орон дотороо элбэг дэлбэг болгожо, һү мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ, һооһо абалгые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго оронойнмай хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигданхай. Партиин табиһан энэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ манайшье республикын колхозууд, совхозууд, машинно-тракторна станцинууд эдэбхитэйгээр оролсобо.

Һү, мяха, нооһо болон мал ажалай бусад продуктнуудые хоёр-гурба дахин ехээр абадаг болохо гэжэ Эхэ оронойнгоо, арад түмэнэйгөө урда абаһан харюусалгата уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө энэ жэлһээ эхилжэ, адуу малдаа хүсэд хүрэхэ, һайн шанартай элдэб тэжээл колхоз, совхоз бүхэн бэлэдхэжэ абаха зэргэтэй. Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө хоолһон үгөөрөө бэшэ, харин бодото ажалаараа дүүргэхэ саг ерэнхэй.

Набша намаагай шэмэтэй ногоохон байхада, хулһа ожорһоной хатуужан муудашоогүйдэ, нуга голой ногооной түлэг сэсэглэжэ байһан энэ үедэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ табижа, тэрэниие нэгэшье үдэрөөр һаатуулангүй, үргэн далайсатайгаар ябуулха гэшэ колхоз, совхоз, МТС бүхэнэй нангин уялга болоно.

Энэ гүрэн түрын удха шанартай зорилгоёо һайса мэдэрһэн хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ гол анхаралаа табина. Мүнөө жэлдэ Түнхэнэй аймагай колхозууд нёдондонойхиһоо эмхитэйгээр набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ байнхай. Парти, правительствын зүгһөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ анхарал оролдолго ехээр гаргажа байһандань харюу болгон, аймагай колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа гурба дахин шахуу үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидээд, энэ хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлээ. Мүнөө үедэ тэндэхид набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ тушаа КПСС-эй обкомой, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үгэһэн даабарие дүүргэхэ гэхэ гү, али мянга гаран тонно набша намаа хатааха абаад байнхай. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрие 17 партсъездын, Хрущевой, Калининай нэрэмжэтэ, «Знамя» колхозууд эмхитэйгээр ябуулаа. Эдэ колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ тушаа абаһан дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа дүүргүүтэй байна. Энээхэн үедэ аймагай колхозууд үбһэ хуряалгада ороходонь. Тиигэбэшье набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри һуларуулагүй. Энэ хүдэлмэридэ аймагай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, һургуулиин һурагшад ехээхэн туһаламжа хүргэнэ.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэһээ гадна Кабанскын аймагай олонхи колхозууд үбһэ хуряалгада ороһоор долоо-найма хоножо байнхай. Хэжэнгын аймагта Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз, Байкало-Кударын аймагай колхозууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэрие эхилһэн байха юм.

Тиигэбэшье, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри юрэнхы дээрээ хангалтагүйгөөр ябажа байна. Илангаяа адуу малаар олон Сэлэнгын, Зэдын, Иволгын, Хоринн аймагай колхозууд урда жэлэйхидээ адли үбһэ ногооной ургахые хүлеэгээд лэ бусад тэжээл суглуулжа абахые оролдонгүй, амархан аар лэ һуужа байнхай. Эдэ набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, хулһа ожорһо сабшахые хүдэлмэри һайса эмхидхэгдээгүй байнаар. Жэшээнь, хонёор олон Зэдын аймагай нэгэшье колхоз мүнөө хүрэтэр набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ эхилээгүй, үбһэ хуряалгадаашье хүсэд бэлэдээгүй, морин косилка, гар хажуур, аса болон бусад зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр дутамаг задагай зайдан һуужа байна. Зарим колхозуудынь ядахын сагта тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө табижа дүүргээгүй байха юм. Иимэ байдалые партиин айкомой секретарь нүхэр Барьядаев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Борисов һайса мэдэжэ байбашье, эрид шанга хэмжээ абаагүй, тэжээл бэлэдхэлэй график таһалдуулжа байһан хүтэлбэрилэгшэдтэ зохихо эрилтэ табигаагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Иимэ нобшо байдалые тэсэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ үбһэ хуряалга, силос даралгада тон багахан саг үлдэнэ бшуу.

Аймагуудай партийна, советскэ организацинууд, колхозуудай, совхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын түрүүшын шатада гаргаһан алдуу дутагдалнуудһаа тобшолол хэжэ, саашадаа нэгэшье үдэр гээнгүй хүдөөгэй ажалшадай бүхы хүсые үбһэ хуряалгада, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, эртын силос дараха, хулһа ожорһо сабшаха хүдэлмэридэ элсүүлхэ ёһотой.

Мүнөө үедэ колхоз, совхоз бүхэндэ шадаал һаа олон хүнүүдые, моторын косилкануудые буртаг намаг газарай ногоое сабшалгада табижа, тэдэнэй хүдэлмэриие һайса эмхидхэжэ, үдэрэй даабарие дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ тушаа социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, сабшагдаһан ногоое саг соонь тармажа, соможо абаад, тэрэ дарыдань сомоонуудаа һайса хүрээлхэ хэрэгтэй.

Набшаһата тэжээл, үбһэ болон силосэй тоо бүридхэлые сомор һайнаар табижа, бэлэдхэгдэһэн тэжээлые элдэб урилтаһаа хамгаалха хэмжээ абаха зэргэтэй.

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол республикын колхоз, МТС, совхозуудаар болоожо байһан хамтын суглаанууд дээрэ нэгэн дуугаар һайшаагдажа байна. Тиихэ зуураа колхознигууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хамтынгаа ажахые улам бэхижүүлхэ, тэрэнэйнгээ гол һалбари болохо мал ажалаа эрид хүгжөөхын түлөө үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ абахабди гэжэ мэдүүлнэ.

Колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажахынһаа хүдөө ажахын продуктнуудые уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалга болюулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолдо харюу болгон мүнөө жэлдээ хэээ хэээнэйхиһээ ехэ тэжээл ниитынгээ малда бэлэдхэжэ абаа-

—•—

Алдарта ажалаараа аба ороноо бэхижүүлхэбди

Зэдын аймагай партийна организацида коммунистнуудай кустовой суглаанууд июлиин 4-дэ болоо. Аймаг дотор 6 суглаан боложо, тэдээндэ бүхы коммунистнуудынь хабаадалсаһан байна.

Аймагай центрын эмхи зургаанууд болон предприятинуудай, эндэхи колхозуудай партийна организацинуудай хамтын суглаан болоо. «Партида харша Г. М. Маленковой, Л. М. Кагановичын, В. М. Молотовой бүлэг тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Тогтоол тушаа партиин обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр **Худяков** суглаан дээрэ элидхэл хээ. Элидхэлшэ болбол партиин ЦК-гэй Пленумэй хүдэлмэри тухай тодорхойгоор тоггоо. Партиин болон оронойнгоо ажабайдалһаа таһаржа, үнгэрһэн сагай гээгдэнги һаналда эзэлэгдэһэн тэрэ бүлэгэй ябуулга тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө.

Суглаанда хабаадагшад коммунистическэ партиингаа бата нэгэдэлтэй байжа, ороноо улам ехээр хүгжөөхэ замаар хүтэлжэ байһые мэдэрхэ зуураа, тэрэнэй зохёоһон асари ехэ программа бэелүүлгэдэ һаад тойбо татахаяа һанаһан Г. М. Маленковой, Л. М. Кагановичын, В. М. Молотовой уршагта бүлэгэй ябуулгые эрид шууд буруушаагаад, партиин ЦК-гэй июньскэ Пленумэй Тогтоолые һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Элидхэл тушаа арба гаран коммунист үгэ хэлээ. Партида харша Маленков, Каганович, Молотовой бүлэгые саг соонь элирүүлжэ, зохихо хэмжээ түрэл партимнай Центральна Комитет абажа шадаа гэжэ тэдэнэр хэлээ. Бидэнэр партиингаа Центральна Комитедые тойрон, бүри нягтаар жагсахабди гэжэ мэдүүлээ. Петропавловкын дунда һургуулиин багша нүхэр **Аюшеева,** лесник нүхэр **Буянтуев,** аймагай центрын колхозой хонишон нүхэр **Григорьев,** Үшөөтэйн МТС-эй эрхим комбайнер нүхэр **Жамбалов** болон бусад үгэ хэлээ. Партиин зааһан замаар ябажа, коммунизм байгуулха хэрэг тээшэ бидэнэр түргэн дабшанабди. Тиигэжэ энхэ амгалан ажалаараа оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэбди гэжэ тэдэнэр хэлээ.

Механизатор Дари-Сурун Жамбалов үгынгөө һүүлдэ иигэжэ мэдүүлээ. «Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгада һайнаар бэлдэжэ, өөрынгөө комбайнаар 600 гектар талмайн ургаса, шанар һайнтайгаар хуряаха уялга абанаб».

Тэрэшэлэн «Хонин ажалаа саашадань хүгжөөхэ, нооһо бүри ехээр хайшалжа абадаг болохо тухай» парти, правительствын хонишодой урда табиһан зорилгые бидэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэ байнабди», — гэжэ хонишон Григорьев мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй Тогтоолые һайшаан дэмжэһэн шиидхэбэри партийна суглаан нэгэн дуугаар баталан абаба.

Парти болон арадай бата нэгэдэл

«Партида харша Г. М. Маленковой, Л. М. Кагановичын, В. М. Молотовой бүлэг тухай» Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэриие Прибайкальска аймагай коммунистнууд нэгэн дуугаар һайшааба.

Турунтаево тосхондо болоһон суглаанда 130 гаран коммунистнууд ерэбэ.

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг хадаа ажабайдалһаа таһаршаһан дээрэһээ хүдөө ажахын шиидхэгдэхээр болоһон шухала зорилгонуудые ойлгодоггүй байгаа. Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ тушаа партиин уряае бүхы арадай дэмжээд байхадань, харин партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг социалистическэ хүдөө ажахын туйлай ехэ арга боломжодо этигэдэггүй байгаа гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Харламов** хэлэбэ. Партиин табиһан зорилгые бэелүүлхын тула манай колхозууд хүсэ шадалаа гамнангүй үсэд шангаар тэмсэжэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ тушаа партиин XX съездын болон КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бидэнэр, колхознигууд угаа ехээр һайшаан угтаһан байнабди гэжэ тосхондохи колхозой гэшүүн **Радионов** хэлэбэ. Тэдэ шиидхэбэринүүдэй ямар ехэ аша туһатай байһаниинь манай ажалай үрэ дүнгһөө эли тодоор харагдана. Колхозоймнай ажахы түргэнөөр хүгжэжэ байна. Эдэ бүгэдэ манай партиин ленинскэ Центральна Комитедэй хүдөө ажахы тушаа ябуулжа байһан политикын зүб байһые элеэр гэршэлнэ. Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тушаа КПСС-эй ЦК-гэй абаһан хэмжээнүүдые манай колхозой гэшүүд бүхы совет арадтайгаа хамта нэгэн дуугаар һайшаана.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй тогтоол хадаа ороноймнай болон бүхы совет арадаймнай хуби заяанда угаа ехэ удхашанартай байна гэжэ Итанциин леспромхозой хүдэлмэришэн коммунист **Самарин** тэмдэглэбэ. Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгые хаһа сагтань элирүүлһэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-да үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэб.

Үнинэй багша пенсионерка **Москвитина** иигэжэ мэдүүлнэ:

— Манай партиин зэргые хубааруулан можо болгоод, һуларуулха гэжэ оролдожо байһан Маленковой, Кагановичын, Молотовой энэ харша бүлэгэй ябуулганууд гүнзэгы ехэ зэбүүрхэлгэ түрүүлнэ. Энэ бүлэгые элирүүлгэ хадаа манай түрэл партиин нэгэдэлые бүри бэхижүүлжэ, тэрэнэй зэргэнүүдые улам бата жагсаалтай болгохо байна.

«Свободный путь» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Дружников** тодо үгэ хэлэбэ. Хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ эсэргүүсэжэ байһан Маленковой, Кагановичын, Молотовой харша бүлэгэй гутамшаг ябуулгань манай колхознигуудай дурынь гутаана гэжэ хэлээ. Колхозойнгоо гэшүүдэй, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаһан амжалтанууд тухай тод баримтануудые харуулаад, партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые манай колхознигууд нэгэн дуугаар һайшаана, гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Партийна суглаанууд аймагай бусадшье тосхонуудта, промышленна предприятинуудта боложо үнгэрбэ. Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэриие нэгэн дуугаар һайшааһан резолюцинуудые баталан абаа.

Хүдөө ажахын продуктнууд улам ехээр абтаха

Колхознигуудай болон алба хаагшадай ажахынуудһаа хүдөө ажахын продуктнуудые уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалга болюулха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые Хори нютагай колхознигууд болон алба хаагшад угаа баяртайгаар угтаба. Мүнөө хаа хаанагүй, колхозой центр, холо ойрын отара гүүртэнүүдээр, эмхи зургаануудаар энэ тогтоолые хүнүүд гүнзэгы баяртайгаар шудалан үзэжэ байна.

Тус тогтоол Булаг Тосхоной колхознигуудта мүн ехэ баяр асараа. Зоной урма зоригые бадаруулһан энэ тогтоолдо зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд колхознигуудай дунда үнгэргэгдэнэ. Арбаад үхибүүдэй эсэгэ, колхозой МТФ-е даагша Рыгдэн Жалсанов үгэ хэлэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

— Арад зонойнгоо ажабайдалые улам һайжаруулха тушаа парти, правительствомнай анхарал оролдолго хододоо гаргана. Тэдэнэй элитэ гэршэ болохо энэ тогтоолые угаа ехэ баяртайгаар уншанабди. Манай һаалишад, малшад үнеэн бүриһөө һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхээр шиидэнхэй,— гэбэ.

Тиихэдэ колхозой гэшүүн Байбородин, хонишон Дулма Данзанова гэгшэд энэ тогтоолые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, парти, правительстводаа гүнзэгы баясхалан хүргэнэ.

Мүн «Улаан Одон» колхозой гэшүүд энэ тогтоолые халуунаар угтажа, тус тогтоолой харюуда улам һайнаар ажаллаха байһанаа мэдүүлнэ.

— Улад зонойнгоо улам һайнаар ажаһуухын тулада парти, правительствымнай гаргаһан тогтоол урма зориг түрүүлжэ, ажалай амжалтада зоригжуулна,— гэжэ Хүлэй колхозой түрүү хонишон Бимба Банзатов мэдүүлээд, зургаадахи табанжэлэй дүүрэтэр отарынгаа хонидой тоо толгойе гурба дахин олошоруулжа, нооһо абалгые хоёр дахин ехэдхэхэ уялга абанаб, — гэжэ мэдүүлээ.

— Партида харша бүлэгые саг соонь элирүүлһэндэнь Ленинскэ Центральна Комитедтэ баяр хүргэнэбди. Энэ харша бүлэг ажалшадай байдалые һайжаруулгада зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулгануудташье эсэргүүсэдэг байгаа, — гэжэ «Победа» колхозой хонишон Абрамов хэлэбэ. Парти, правительствынгаа улад зоной ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо байдаг тушаа тэрэ хэлээ. Хонишон Абрамов энэ жэлдэ 100 толгой эхэ хонин бүриһөө 123 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, һайн амжалта туйлаа.

Ц. Дандаров.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй тогтоол тухай ВЦСПС-эй Президиум иигэжэ мэдүүлнэ

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые зүбшэн хэлсээд байхадаа, Профессиональна Союзуудай Центральна Соведэй Бүхэсоюзна Президиум иигэжэ тэмдэглэнэ: партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгые саг соонь элирүүлһэн ушар Коммунистическэ партиин ленинскэ Центральна Комитедэй агууехэ габьяа мүн.

Арадай ажахые саашадаа хүгжөөхэ, социалистическэ хүдөө ажахые эрид ехээр дэбжээхэ, ажалшадай ажана тэниглэн байдалые, соёл болбосоролые шууд һайжаруулха гэжэ хараалһан КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ айхабтар ехэ урма баяртайгаар бүхы советскэ хүнүүд оролсобо гэжэ ВЦСПС-эй Президиумэй резолюци соо хэлэгдэнэ.

Коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ шэнэ улам ехэ амжалтанууд туйлагдана, социалистическэ лагериин оронуудай нэгэдэл улам бэхижүүлэгдэнэ. Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро XX съездһээ хойшо үнгэрһэн богонихон болзор соо энхэ тайбан байдал дэлхэй дээрэ тогтоохын түлөө тэмсэлдэ ехэ амжалтанууд туйлагдана гэжэ дуулахадаа арад зон аргагүй ехээр баярлана.

Бүхы партида, арадта зүрин, партида харша бүлэг байгуулһан Маленковые, Каганович болон Молотовые ВЦСПС-эй Президиум зэбүүрхэн буруушаана. Энэ бүлэгэй гэшүүд партиин, ороной ажалтай холбоогүй боложо, партиин политикые хубилгахын, КПСС-эй XX съездын буруушааһан хүтэлбэриин буруу арга методуудые һэргээхын тулада можо боложо эмхидэһэн байна.

Партиин генеральна хараа шугамые ондоо болгохо, партиин хүтэлбэрилэгшэдые һэлгэхын түлөө тэдэнэй хэһэн тэмсэл хүдэлмэришэн ангиин, мүн арадай нэгэдэлые һуларуулхын, партиин олониитын организацинуудые, тэрэ тоодо профессиональна союзуудые партитай, тэрэнэй ленинскэ ЦК-гэй холбоогүй болгохо гэһэн һэдэлгэ байгаа гэжэ ВЦСПС-эй Президиум онсолон тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй тогтоол бүхы арадаймнай хүсэл һаналые мэдүүлжэ, арад зоной партидаа дуратай байһыень, ленинскэ Центральна Комитедые тойрон таһаршагүй нягтаар жагсанги байһыень харуулаа. Тиимэһээнь ВЦСПС-эй Президиум энэ тогтоолые бүримүһэн дэмжэнэ һайшаана гэжэ резолюциин түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Түрэл Коммунистическэ партияа, тэрэнэй Ленинскэ ЦК-е тойрон улам нягтаар жагсахыень профессиональна союзуудай бүхы гэшүүдые, бүхы хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые болон албахаагшадые ВЦСПС-эй президиум уряалаад, марксизм-ленинизмын илагдашагүй агуухэ үзэлдэ үнэн сэхэ байһан тухайгаа ажалдаа шэнэ амжалта түйлан харуулхыень тэдэниие уряална.

Шэнэ газарта таряа хуряахаяа залуушуул олооро ошожо эхилбэ

Июлиин 8-да Москваһаа түрүүшын комсомольско эшелон шэнэ газарай таряа хуряахаяа мордобо.

Подольско, Раменска, Мытищинскэ, Перовско, Ногинска болон Московско областиин бусад районуудһаа олон автобус, ашаанай машинанууд Рижскэ вокзал тээшэ һүбарин ошоно. Энэ вокзалай хажууда түмэр замай состав бэлэн байба. Автобус, машинануудаар ерэһэн хүбүүд, басагад тэрэ вагонуудые таниhахаар бэшэ болоторынь сэсэг набшаар шэмэглэбэ.

Поездын ябахын урда тээ митинг болоо. КПСС-эй МК-гэй секретарь нүхэр Артемьев, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Аксенов, РСФСР-эй хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр Федин, ВЛКСМ-эй МК-гэй секретарь нүхэр Халдеев гэгшэд үгэ хэлээ, һайн ябаха ерөөлөөр комсомолшуудта хүсэбэ.

Москвагай лесотехническэ институтай студентка И. Кийченко, тулишын аппаратурын Ногинска заводой фрезеровщик В. Шитов болон бусад залуушуулай зүгһөө үгэнүүдые хэлээ. Таряа хуряалгада шэн габьяатайгаар хүдэлмэрилжэ, партиингаа, ленинскэ комсомолой найдалые сүм харюулхабди гэжэ үгөөе үгөө.

Ленинградай олон мянган ажалшадай демонстраци

ЛЕНИНГРАД, июлиин 7. (ТАСС). Ленинградай 250 жэлэй ойн баяр городой ажалшадай асари ехэ демонстрацяар түгэсэбэ. Июлиин 7-ной үдэр городой бүхы хүн зон проспект, үйлсэнүүдтэ гараһан шэнги олон байгаа. Советскэ Союзай гүрэнэй болон партиин ажалябуулагшадай үсэгэлдэр эндэ ерэһэн ушар Ленинградай хүн зониие илангаяа ехээр баярлуулаа.

Хаа хаанагүй хүн зон дүүрэн, дуу хүгжэм зэдэлнэ. Түүхэдэ ороһон Дворцово талмай дээрэ үглөөнэй 10 часта ленинградайхидай баяр ёһололой жагсаал эхилбэ. Революционно тэмсэлээрээ суута ороһон, урдань Путиловска, мүнөө Кировскэ заводой хүдэлмэришэд, металлическа, машина бүтээлгын Невскэ, «Электросила» заводуудай болон городой бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд, научна институудай хүдэлмэрилэгшэд болон дээдэ һургуулинуудай студентнэр жагсаалай зэргэнүүдтэ ябалсана. Заха үзүүргүй олон хүнүүд трибунын урдуур гаражал гаражал байна.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, городой партийна болон советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд трибуна дээрэһээ ажалшадые амаршална. Мүн 1917 оной революционно тэмсэлдэ хабаадалсаһан олон хүнүүд, Социалистическэ Ажалай Геройнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл эндэ байлсаа.

Трибуна дээрэ байгшадые ленинградайхид халуунаар амаршална. Коммунистическэ партиин ленинскэ Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын хүндэлэлдэ амаршалгын һайн һайхан юрөөлнүүд дуулдана.

Бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал тогтоохые уряалһан уряа лозунгнуудые демонстрантнууд абажа ябаа. Эб найрамдалай, демократиин болон социализмын түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадуудта ахадүүгэй амаршалга эльгээһэн лозунгнууд харагдана. Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын болон арадай таһаршагүй бата нэгэдэлтэй байһан тухай, КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэриие һайшаажа байһые гэршэлһэн олон плакадууд харагдана.

Демонстраци гурбан час үргэлжэлөө. Тэрээндэ 700 мянга гаран ленинградайхид хабаадаа. Советскэ арадай илагдашагүй хүсэтэй байһые, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые тойрон тэрэнэй нягтаар жагсанги байһые энэ һайндэрэй демонстраци гайхамшагта элеэр харуулаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд Ленинградһаа мордобо

ЛЕНИНГРАД, июлиин 7. (ТАСС). Ленинградай 250 жэлэй ойтой дашарамдуулан шагнуулһан олон хүдэлмэришэдтэ, инженернүүдтэ болон технигүүдтэ, эрдэм ухаанай, соёл болбосоролой хүдэлмэрилэгшэдтэ, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой, болон бусад организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, областиин хүдөө ажахын түрүүшүүлдэ орден, медальнуудые барюулхаяа Ленинград ерэһэн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүд нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, О. В. Куусинен, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник гэгшэд июлиин 7-ной һүни орой Ленинградһаа Москва ороо.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, партиин Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. Р. Козлов, ажалшадай депутадуудай Ленгорсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов, Ажалшадай депутадуудай Леноблсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Смирнов, КПСС-эй Ленинградай горкомой нэгэдэхи секретарь И. В. Спиридонов, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, эрдэм ухаанай, техникын болон соёл болбосоролой ажал-ябуулагшад, ажалшадай түлөөлэгшэд айлшадые Московско вокзал дээрэһээ үдэшэн мордохуулаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд үдэшэгшэдые тон халуунаар амаршалаад мордоо. Советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые үшөө дахин Ленинград ерэхыень уряад, замдаа һайн ябажа хүрэхыень ленинградайхид айлшадтаа хүсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд Ленинградһаа бусажа ерээ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүд нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, О. В. Куусинен, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник июлиин 8-да Москвагаа бусажа ерээ. Ленинградай 250 жэлэй ойтой дашарамдуулан шагнуулһан хүнүүдтэ правительствын хайра шангуудые барюулаад, тэдэнэр Ленинградһаа бусажа ерээ. (ТАСС).

Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци Прага ошохоёо Москваһаа мордобо

Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци Прага ошохоёо июлиин 8-най үдэр Москваһаа мордоо. КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо Н. С. Патоличев, Украинын Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй секретарь О. И. Иващенко, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ В. В. Гришин, Чехословакида байдаг СССР-эй посол И. Т. Гришин гэгшэд тус делегацида ороно.

Чехословакиин коммунистическэ партиин ЦК-гэй болон Чехословакиин республикын правительствын уряалаар Чехословакида нүхэдэй ёһоор айлшалжа ерэхээ энэ делегаци мордобо.

Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациие үдэшэн мордохуулхын тулада Внуковска аэродром дээрэ Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд суглараа. Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, М. Г. Первухин, СССР-эй Министрнүүд, түбэй зурганнуудай болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, маршалнууд, советскэ армиин генерал болон офицернүүд аэродром дээрэ ерэһэн байна. Мүн СССР-тэ түлөөлэгдэһэн дипломатическа корпусой толгойлогшонор, советскэ болон гадаадын журналистнууд үдэшэгшэдэй дунда байгаа.

(ТАСС).

Чехословаки ошожо ябаһан партийно-правительственна делегаци Львов ерэбэ

ЛЬВОВ, июлиин 8. (ТАСС). Чехословакида айлшалхаяа ошожо ябаһан Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци июлиин 8-да Львов ерээ.

Самолёдой аэродром дээрэ бууха багта Львовско, Дрогобычска, Станиславска областьнуудай олон мянган ажалшад сугларaад байба. Украинын КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. И. Кириченко, УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. Т. Кальченко, Львовско, Дрогобычска, Станиславска областьнуудай партийна болон советскэ организацинуудай түлөөлэгшэд тус делегациие угталсаа.

Эгсэ 16 часта «ТУ-104» самолёт аэродром дээрэ бууба. Нүхэд Н. С. Хрущев Н. А. Булганин хоёр угтагшадтай халуунаар мэндэшэлэлдэнэ. Аэродромһоо Львов ороторынь, мүн город соо ороод ябахаданшье делегациин гэшүүдые үй түмэн зон айхабтар халуунаар амаршалаа.

Чехословакиин ажалшад Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациие угтахаяа бэлэдхэжэ байна

ЧЬЕРНА-НА-ТИССЕ, Июлиин 8. **(ТАСС-эй тусхай корр.)**. Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци Чьерна-На-тиссе гэжэ Чехословакиин хилэһээ хоёр километрын зайтай газарта байдаг түрүүшын станцида июлиин 9-нэй үглөөгүүр ерэхэнь.

Мүнөөдэр Чьерна-На-тисседэ юрэ бусын хүлгөөтэй үдэр болобо. Улицанууд һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй, Чехословаки Советскэ Союз хоёрой хани барисаанай улам бэхижэжэ байһые харуулһан олон плаката, лозунгнууд байшангуудта хадагдана. Чехословакиин болон Советскэ Союзай Гүрэнэй тугуудаар вокзал шэмэглэгдэбэ. Мүн вокзалай байшан соо Чехословакиин, Советскэ Союзай партийна болон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд хадагданхай. «Энхэ тайбан байдал, харилсаа холбоо тогтоон батадхагша Советскэ Союзай партийно-правительственна делегацида амар мэндэ!» гэһэн амаршалгын үгэнүүд улаан бүд дээрэ баржытар бэшэгдэнхэй. «Агууехэ Октябриин туг доро социализмын бэлон эб найрамдалай илалта тээшэ дабшая» гэһэн лозунг трибуна дээрэ харагдана.

Элдэб организацинуудай түлөөлэгшэд, эндэхи тосхонуудай ажалшад вокзалда олон сэсэг набша асараа.

Советскэ делегациие угтахын тулада Чьернада дүтын тосхон, городуудай ажалшадай түлөөлэгшэд сугларжа байна. Айхабтар ехэ һайндэрэй болохоёо байһандал эндэхи зон советскэ айлшадые угтахаяа бэлэдхэнэ.

Ородой искусство болон литературын декада Нальчигта болобо

НАЛЬЧИК, июлиин 7. (ТАСС). Ородой искусство, литературын декада Нальчигта нээгдэжэ, республикын ажалшадай ажабайдалда ехэхэн удхашанартай ушар болоо. Энэ декада Кабардагай һайн дураараа Росситай нэгэдэһээр 400 жэлэй ойн хүндэлэлдэ үнгэргэгдэжэ байгаа юм.

Ногоон театр соо ехэ концерт болоо. Москвагай, Ленинградай, Кабардино-Балкариин, ахадүү республикануудай литература болон искусствын ажал-ябуулагшад эндэ суглараа. Кабардино-Балкарска АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Ахохов, Кабардино-Балкариин дуу, хатарай ансамблиин артистка С. Шириева, поэт Адам Шогенцуков гэгшэд республикын ажалшадай зүгһөө айлшадые халуунаар амаршалаа. СССР-эй арадай артистка Е. Гоголева ба СССР-эй уранзохёолшодой правлениин Союзай секретарь С. Смирнов гэгшэд харюугай үгэ хэлэһэн байна.

Н. Осиповой нэрэмжэтэ гүрэнэй ород арадай оркестр, А. Свешниковэй хүтэлбэрилдэг ССР Союзай гүрэнэй академическэ ород хоор, советскэ искусствын оюун бэлигтэ мэргэжэлтэд А. Огнивцев, Н. Шпиллер, И. Безродный, Я. Зак, И. Тихомирнова болон бусад олон хүнүүд концертдэ хабаадаа.

Пятницкын нэрэмжэтэ гүрэнэй ород арадай хоор, Глинкын нэрэмжэтэ Ленинградай Гүрэнэй академическэ капелла, Ленинградай филармониин симфоническа оркестр, М. Горькиин нэрэмжэтэ ССР Союзай уранһайханай академическэ Москвагай театрын артистнууд, Москвагай эстрадын артистнууд энэ декадын үедэ мэргэжэл шадабаряа харуулхань.

Республикын город, тосхонуудай ажалшад ород поэдүүд болон уранзохёолшодтой уулзана.

Министерствонуудэй хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин мэргэжэлтэй болохонь

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ажалай резервын главна управлени болюулагдажа байгаа министерствонуудэй хүдэлмэрилэгшэдые һургахынь тулада Москвада ба Киевтэ курсануудые нээхэнь. Һуралсалай болзор 4 һараар, тон орёо зарим мэргэжэлэй талаар 6 һараар тогтоогдоо. Курсануудта һурагшад барилгашадай, металлистнуудай, оёдолшодой, поварнуудай, телефонистнуудай болон бусад мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд боложо гараха байна.

Һуралсаха үедөө һурагшад салинга абажа байха юм. Һуралсалынь түлбэригүй.

Курсанууд июлиин эхеэр хүдэлмэрилжэ эхилхэ байна.

(ТАСС).

☆

Москва. Мүнөө бүхы оронойнмнай Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе тэмдэглэхэеэ бэлэдхэжэ байгаа үедэ үнинэй большевигүүд үшөө дахин Кремль ерэжэ, В. И. Ленинэй ажаһууһан, хүдэлмэрилһэн таһагуудта орожо харана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй хэдэн большевигүүд В. И. Ленинэй кабинет соо байна. Урдань «Трехгоркиин» хүдэлмэришэн байһан В. А. Емельянов (баруун гарһаа) Ильичтэй яажа уулзаһан тухайгаа хөөрэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

☆ ☆

Түрүүшын Советскэ Конституци

1918 оной июлиин 10 Советскэ социалистическэ гүрэнэй хүгжэлтын түүхэдэ мартагдашагүй үдэр болоһон юм. Энэ үдэр Соведүүдэй Бүхэроссин V съезд түрүүшын Советскэ Конституци болохо Россин Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Конституциие (Үндэһэн хуули) баталан абаа һэн.

Хүдэлмэришэд болон солдат депутадуудай Соведүүдэй Бүхэроссин II съезд совет засагые бэхижүүлхэдэ тон шухала үүргэ дүүргэһэн байгаа. Таряашадай түлөөлэгшэд энэ съездэдэ мүн лэ байлсаһан юм. Илалта түгэлдэр социалистическэ революцида түшэглэн, ажалшан арад түмэнэй дура хүсэл бэелүүлэн, энэ съезд оронойнгоо дээдэ засагые гартаа абаа бэлэй. Соведүүдэй гарта бүхы засагай ороһониие зарлан тунхаглаад, Соведүүдэй съезд хэдэн олон эмхи зургаануудые байгуулһан юм. Тус съезд ВЦИК-ые һунгаһан, Арадай Комиссарнарай Соведые бии болгоһон, арадай комиссариадуудые эмхидхэһэн байна. Коммунистическэ партиие байгуулагша В. И. Лениниие съезд Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшээр баталаа һэн.

Соведүүдэй Бүхэроссин II съезд «Газар тухай», «Эб найрамдал тухай» түүхэтэ декредүүдые баталан абаа һэн. «Эб найрамдал тухай» декрет демократическа ёһо баримталан үнэнтэ зүб эбэй хэлсээ дары баталхыень бүхы дайлалдажа байһан оронуудта дурадхаа бэлэй. «Газар тухай» декрет помещигүүдэй газар эзэмдэхэ эрхэ ямаршье түлөөһэгүйгөөр болюулагдаба гэжэ соносхоо һэн. Газар, тэрэнэй баялигууд, уһан, ой модон бүгэдэ арадай, гүрэнэй зөөри болгогдоо бэлэй.

1918 оной январь һарада болоһон Соведүүдэй Бүхэроссин III съезд совет гүрэниие бэхижүүлхэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа. «Ажалша ба дарлагданги арадай эрхэнүүдэй декларациие» съезд баталан абаһан юм. Деклараци соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Росси болбол хүдэлмэришэд, солдат болон таряашадай депутадуудай Соведүүдэй республика гэжэ соносхогдобо. Түбэй болон нютагуудай бүхы засаг эдэ Соведүүдэй мэдэлдэ байха». Сүлөөтэ, адли тэгшэ эрхэтэй үндэһэ яһатаниие үндэһэ яһатанай советскэ республиканууд болгон һайн дураарань нэгэдүүлхэ ябадалда үндэһэлһэн Совет гүрэнэй федеративна байгуулалтын түсэб энэ деклараци соо тэрэшэлэн тодорхойлогдоо һэн.

Түрүүшын Советскэ Конституци түүхэтэ эдэ декредүүдые үндэһэ болгон зохёогдоһон юм.

РСФСР-эй Конституциие зохёохо тухай асуудал Соведүүдэй Бүхэроссин III съезд дээрэ табигдаһан юм. Тус съезд Соведүүдэй Бүхэроссин ээлжээтэ съездын болотор РСФСР-эй Конституциин проект бэлэдхэхыень ВЦИК-тэ даалгаба.

Соведүүдэй Бүхэроссин III съездын тогтоол бэелүүлхын тула IV зарлалай ВЦИК 1918 оной апрелиин 1-дэ конституциин комисси бии болгоһон юм. Конституциин проект зохёоходоо, комисси Соведүүдэй Бүхэроссиин III съездын тодорхойлһон гол заабаринуудые, мүн Совет гүрэнэй байгуулалтада бии болоһон дүй дүршэлые хүтэлбэри болгоһон юм.

Коммунистическэ партиин ЦК-гэй хүтэлбэри доро, В. И. Ленинэй хүтэлбэрилхы хабаадалгатайгаар Конституци зохёогдоо бэлэй.

Конституциин комисси партийна бүрилдэлгөөрөө нэгэн янзын бэшэ байһан юм. Большевигүүдтэй хамта максималистнуудай, «зүүнэй» эсернүүдэй, «зүүнэй коммунистнуудай» түлөөлэгшэд тэрээндэ оролсобо. Энэнь комиссиин хүдэлмэридэ нүлөөлэнгүй байха аргагүй байгаа һэн. Социалистическэ байгуулалтын үзэл суртал ба практикын гол асуудалнуудаар, нэн түрүүн конституциин зорилгонууд тухай асуудалаар шанга тэмсэл комиссиин түрүүшын заседаниһаа эхилэн дэлгэрбэ.

Максималистнууд, «зүүнэй» эсернүүд, «зүүнэй коммунистнууд» пролетариадай засаг түрые, хүдэлмэришэн анги болон таряашадай холбоо барисаае буруушааһан проект табиба. Мүн тэдэнэр үндэһэ яһатанай өөһэдыгөө тодорхойлхо эрхые тэрэшэлэн буруушааһан юм. Олон партийна системэ байгуулха гэжэ тэдэнэр оролдоо һэн. Тодорхойлон хэлэбэл, буржуйнарай юрын парламентаризм байгуулхые тэдэнэр оролдобо. Коммунистнуудай табиһан «Россин Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Конституциин юрэнхы заабаринууд» гэжэ проектнь тэдэ проектнүүдһээ тад ондоо байгаа. Буржуйнарые бүри мүһэн дараха, хүниие хүнэй дарлан мүлжэлгэ үгы хэхэ, социализм байгуулха зорилгоор республика дотор тогтоогдоһон пролетариадай засаг түрые, Совет засагые хуулиин ёһоор батадхаха гээшэ РСФСР-эй Конституциин гол зорилгонь болоно гэжэ коммунистнуудай проект соо сэхэ хэлэгдэбэ. Имагтал энэ проектые конституциин комисси һайшаан абажа, РСФСР-эй 1918 оной Конституциин үндэһэн болгоһон юм.

Конституциин проектые хаража үзэхын тула Коммунистическэ партиин ЦК В. И. Ленин түрүүлэгшэтэй тусхай комиссиие байгуулба. Тус комисси табигдаһан проектые һайшаагаад, тэрээндэ хэдэ хэдэн заһабари, нэмэлтэнүүдые оруулба. Тиихэдээ «Ажалша ба дарлагданги арадай эрхэнүүдэй декларациие» конституциин орошол болгон оруулһаниинь тон шухала байгаа. Пролетариадай засаг түрын үндэһэн хуули болоһон энэ Конституциин удхань энээгээр онсо шангаар тэмдэглэгдээ һэн.

Тусхай комисси конституциин проектые һайшаагаад, коммунистическэ партиин үмэнэһөө Соведүүдэй Бүхэроссин съездын үзэмжэдэ тус проектые табиба. 1918 оной июлиин 10-да Соведүүдэй Бүхэроссин V съезд түрүүшын Советскэ Конституциие баталан абаа бэлэй.

РСФСР-эй 1918 оной Конституци иимэ зургаан бүлэгтэй байгаа гэбэл: 1) Ажалша ба дарлагданги арадай эрхэнүүдэй Деклараци; 2) РСФСР-эй Конституциин юрэнхы заабаринууд; 3) Совет засагай байгуулалта; 4) Активна ба пассивна һунгуулиин эрхэ; 5) Бюджедэй эрхэ; 6) РСФСР-эй герб болон туг тухай.

Эдэ бүлэгүүдһээ хараад үзэхэдэ, Россин совет республикын гүрэнэй, ниитын-политическэ ажабайдалай угаа шухала асуудалнууд Конституци соо шиидхэгдэһэн байна.

1918 оной Конституциин ёһоор Россин республика дотор гүрэнэй засаг ажалшадта — «оронoй бүхы хүдэлмэришэ хүн зондо» хамаатай байба. Буржуйнарые бүри мүһэн дараха, хүниие хүнэй дарлан мүлжэлгэ үгы хэхэ, социализм байгуулха гэһэн пролетариадай һайн һайхан зорилгые Конституци найруулан бэшэбэ.

1918 оной Конституцида бэшэгдэһэн ажалшадай демократическа эрхэнүүд материальна зүйлнүүдээр хангагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, суглаа хэхэ эрхэ хангахын түлөө дотороо элдэб хэрэгсэлтэй, түлигдэдэг байрануудые ажалшадай мэдэлдэ үгэхэ гэбэ. Ажал хэхэ гээшэ «ажаллаагүй хүн эдихэгүй» гэһэн гуримай ёһоор республикын бүхы арад эрхэтэнэй уялгань мүн гэжэ Конституци соносхобо. Граждаииин бүхэн эсэгэ ороноо хамгаалха уялгатай гэжэ тодорхойлогдоо һэн. Зүгөөр буу зэбсэг гансахан ажалшадта найдагдаба; ажалша бэшэ этэгээдүүд тылэй хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ ёһотой байгаа.

Конституци хадаа мүлжэгшэдэй ба тэдэнэй туһамаршадай (урдын жандармнууд, полициинхид гэхэ мэтэ) һунгуулиин эрхэ хаһажа, засагай зургаануудта тэдэнэй орохыень хорёо һэн. Олониитэ ажалшад гүрэнэй ажабайдалда үргэнөөр хабаадуулагдаба. Тиимэһээ манай һунгуулиин системэ тиихэдэшье дэлхэй дээрэ эгээн демократическа системэ байһан юм.

Конституци Совет гүрэнэй органуудай байгуулалтые хуулишалан батадхаба. Соведүүдэй Бүхэроссин съезд хадаа гүрэнэй засагай дээдэ орган болоһон байна. Съездээр һунгагдаһан Бүхэроссин Центральна Гүйсэдхэхэ Комитет (ВЦИК) сессинүүдэй хоорондохи үе соо засагай дээдэ органиинь болобо. ВЦИК-гэй президиум ВЦИК-гэй сессинүүдэй хоорондохи үедэ засагай дээдэ органиинь байһан юм. Гүрэнэй хэрэгүүдые ниитэ дээрэнь сэхэ хүтэлбэрилхын тула ВЦИК советскэ правительствые—Арадай Комиссарнарай Соведые байгуулха ёһотой байба. Арадай комиссариадууд захиргаанай тусгаар һалбаринуудые эрхилхэ болобо.

Нютагуудай засагай органууд гэхэдэ, областиин, губерниин, уездын, волостиин Соведүүдэй съездүүд ба тэдэнэй һунгадаг гүйсэдхэхэ комитедүүд, мүн хото хүдөөдэ—городой ба хүдөөгэй Соведүүд болоһон юм.

РСФСР-эй Конституци хадаа капитализмһаа социализмда Россин орохо үедэ гэжэ хараалагдаһан байгаа. Социализм байгуулгын арга боломжонуудые тэрэ тодорхойлоо. Тиимэһээ энэ конституци социализм байгуулгын түлөө манай ороной ажалшадай тэмсэхэ тугынь болоһон юм.

РСФСР-эй 1918 оной Конституци бусад советскэ социалистическэ республикануудай конституцияа зохёоходонь жэшээ болоһон юм. Тэрэнэй үндэһөөр ба жэшээгээр Украинска, Белорусска, Азербайджанска, Армянска, Грузинска советскэ республикануудай конституцинууд абтаа һэн. Мүн тэрэнэй жэшээгээр Монголой Арадай Республикын 1924 оной конституци зохёогдоо бэлэй. Пролетариадай засаг түрэ тухай, совет засагые эмхидхэхэ тухай, гражданинуудай эрхэ, уялганууд тухай гэхэ мэтэ түрүүшын Советскэ Конституциин үндэһэн гол заабаринууд 1919 ондо абтаһан Латвийска болон Венгерскэ советскэ республикануудай конституцинуудта хэрэглэгдэһэн байна.

Түрүүшын Советскэ Конституциин угаа ехэ удхашанарынь бүри тиихэдэ бодото дээрээ харагдаһан юм.

Түрүүшын Советскэ Конституциие баталан абаһанһаа хойшо 39 жэл үнгэрөө. Энэ үе соо, совет засагай жэлнүүдтэ 1918 оной Конституциин, СССР-эй 1924 оной Конституциин, удаа тээнь СССР-эй 1936 оной Конституциин туг доро манай орон ажахын, мүн культурна байгуулалтын талаар ехэ амжалта туйлаа. Совет засагай үедэ оромнай хүрэнгэтэ олон гүрэнүүдые экономическа хүгжэлтынгөө талаар хүсэжэ урдань ороод, промышленна үйлэдбэриин хэмжээгээр дэлхэй дээрэ хоёрдохи һууринда гаранхай. Манай промышленность тон түргэнөөр хүгжэнэ. Революциин урда тээхи үетэй сасуулхада Советскэ Союзай промышленностиин продукци гаргалга 1957 оной эхиндэ 30 дахин, тэрэ тоодо Бурят-Монголдо 48 дахин ехэ болоһон байна.

Советскэ Конституциин туг доро манай ороной арадууд түрэл Советскэ Союзай Коммунистическэ партиие, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсан ябажа ажахыгаа, соёл болбосоролоо хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлан, Агууехэ Октябриин 40 жэлэй алдарта ойе угтажа байна.

Е. ТАРМАХАНОВ, түүхын наукануудай кандидат.

Үбһэ хуряалга хаа хаанагүй эхилхэ саг ерээ!

Хуряалгын машина, зэмсэгүүдые хүсэдөөр ашаглажа, түрүүшын үдэрһөө ажалай үндэр бүтээсэ туйлая

Байкало-кударынхид үбһэндөө жэгдэрэн оробо

Манай аймагай колхозууд эдэ үдэрнүүдтэ тэжээл эдхэлгын хүдэлмэридэ булта жэгдэрэн оробо. лхоз бүхэндэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриин сэб табигдаһан, тэрэ түсэбөө колхознигууд өөһэдөө шэн хэлсээд, тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, тэндээ тус бүридэнь даабаринуудые үгөө юм.

Мүнөө тэдэнэр түрүүшын ээлжээндэ хура бороо уһанда абтажа болохоор, доро хотогор газарай, горходой, арал газарай үбһэ ногоо, мүн нуур, рмагай захын ожорһо хулһа сабшажа байна.

Жэшээнь, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүгшэнь нүхэр Андриянов) аймаг соогоо түрүүлэн һэнэй хүдэлмэриие эхилээд, мүнөө 40 шахуу гар хажууршадынь олтирог газарта үбһэ сабшажа байна. Мүн тус колхоз набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэдэ арбаад колхознигуудые табинхай, тэдэнь мүнөө хэдэн зуугаад центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээд байна.

Мүн тиихэдэ Хрущевой, Ворошиловай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд үбһэндөө жэгдэрэн ороо. Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ 60 гаран хүн мүнөө үбһэ гараар сабшажа байгаа һаа, хоёр гурбан хоногһоо хамтадаа 207 колхознигууд гарахань.

Д. Кочетов, партиин Байкало-Кударын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Кукурузые ургуулха гээ һаа оролдохо хэрэгтэй

Зэдын колхозуудай полинууд дээ- кукурузын ногоон эшэнүүд жэгһайнаар гаража байна. Поли бүлдэ шахуу, илангаяа гараар талга хэгдэһэн газарта квадрат гажа, полиин дунда ороод хайшаае хара — сэхээр татаһан шугам тээр харагдана.

— Хаа хаанагүй бүхы полинууд эрэ квадрат гараа. Зарим участоуд дээрэ ургамалай үндэрынь —25 сантиметр болоо, — гэжэ үөөтэйн МТС-эй главна агроном хэр Иван Константинович Кулик курузын ургаса тухай хөөрэнэ.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Бувой тракторна бригада ургаын хойноһоо харууһа һайнаар эмдхээ. Тракторист Ганжуров «Универсал» трактораар ургаса йнтай 50 гектар кукурузые хоёр эшэнь хэрээһэлүүлжэ, ряд хоорндынь газарые элдүүрилбэ. Тэшэлэн Ленинэй, Чапаевай нэрэмэтэ колхозуудай полинууд дээгүүр хэд Шестаковой, Каримовай тракторна бригаданууд энэ хүдэлэриие мүн лэ һайнаар ябуулна.

Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудта э үнэтэ культурые эрхим һайнаар ргуулхын түлөө оролдолго үшөөл гаар гаргагдана. Үшөөтэйн МТС-й хүтэлбэрилэгшэд колхозуудай олинууд дээрэ кукурузын ямараар ргажа, тэрэнэй хойноһоо хэр зэр харууһа хэгдэжэ байһан тухай нан шалганагүй.

Кукурузын ургасын хойноо харууһалга муугаар мхидхэгдэнхэй байһаниие иимэ аримта гэршэлнэ. Жэшээнь, Доржо Банзаровай нэрэмжэ колхоздо ошожо хараябди. Тэндэ «энэ» гэжэ хургаар зааха хүдэлмэри кукурузын поли дээрэ хэгдээгүй байһаар. Теэд хэгдэхэшье арганъ байгаагүй. Юуб гэхэдэ, эндэхи тракторна бригадын тракторнууд эбдэрхэй гү, али зариманиинь эзэгүй дээрэһээ поли дээрэ гараха аргагүйдэшоо.

Энэ колхоз 300-гаад гектарта кукуруза тариһан байгаа. Тэрэнэйнь 200 гектар шэнэ газарта таригдаһан байха юм. Шэнэ газарта буртаг үбһэн ургаашьегүй һаань, бороо хурын һүүлдэ газарайнь хүрьһэн дээгүүрээ хатадаг ха юм. Тэрэниис зөөлэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй байгаа.

Колхозой 1-дэхи комплексно бригадын поли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Бубеевэй тракторна бригадын 5 тракторһаа оройдоо ганса «У-2» тракторһаа бэшэниинь элдэб шалтагаанаар булта хүдэлнэгүй. Нүхэр Камынинай жолоододог «С-80» тракторынь сезоной эхинһээ хойшо 2 һара соо хүдэлөөгүй, капитальна заһабарида хэбтэнэ. «ДТ-54» тракторнууд техническэ харууһалга болон бусад заһабарида табигданхай. Тиихэдэ «У-2» тракторынь трактористын үгы байһан дээрэһээ үнинэй зогсонхой. Теэд колхозой поли дээрэ ургаһан буртаг үбһэн ойроо хүртөөгүй ургажал байһаар.

Нүхэр Усовай хүтэлбэрилдэг бригада мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Тракторнуудынь техническэ харууһалгада табигдаад һүүлэй үедэ өөдтэй юумэ хээгүй. Энэ бригадада үргэн рядтай нэгэ лущильник бии аад, тэрэнь үнинэй эбдэрхэй. Пар дээрэ ургаһан буртаг үбһэн бүри гүнзэгыгөөр үндэһэлжэ байха юм.

Үшөө нэгэ тэсэшэгүй баримта хамагай нюдэн дээрэ боложо байна. Аймагай центр—Петропавловкын хойнохоно, Сагаатайе үгсэһэн улаан харгы дээрэ банкын болон хэлхээ-холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэдэй гараар тариһан хайран кукуруза малай бэлшээри боложо байха юм. Урда заһаан горьтойхон газарта малаар гэшхэгдэжэ, гараһан эшэнь гутаагдашоо. Тэрэ полиинь буртаг үбһэншье кукурузатай урилдажа, урдаа ортохоор бэшэ болоо.

Энэ поли юун дээрэһээ малай бэлшээри болооб гэхэдэ, хорёологдоогүй үлэшоо. Энэ хабар нүхэр Якимовай хүтэлбэрилдэг комплексно бригадынхид Петропавловкын колхоз тосхоноо тойруулжа хашаа бариха оро хадхаад хаяжархёо, тэрэ хүдэлмэриие мүнөө хүрэтэр дүүргээгүй. Харгы дээрэ хаалгашье гэжэ байхагүй, задагай поли эзэдэй гэмээр малай гэшхэдэһэн боложо байна. Гансашье кукурузын энэ поли бэшэ, бусад ургамалнуудынь малда эдигдэнэ.

Тарилгын, илангаяа кукурузын ургасын гэмтээгдэжэ байхада ажалшадай депутадуудай Зэдын аймагай болон Петропавловкын сельскэ Советуудэй зүгһөө малаа зоргондонь табяад, колхозой тарилга гэшхүүлжэ байһан эзэдтэнь зохихо хэмжээн абтанагүй. Мүн ниитынгээ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг Петропавловкын колхозой хүтэлбэрилэгшэд энээндэ зэмэтэй.

«Бурят-Монголой үнэн» газетын рейдовэ бригада:

Б. Чагдуров, «Зэдын колхозник» газетын хүдэлмэрилэгшэ,
Ц. Цыбанов, хүдөө бэшэгшэ,
Н. Цыбенов, манай корреспондент.

Үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхын түлөө

Кяхтын аймагай Субагтын колхоз малаар олон колхозуудай чэгэн юм. Энэ олон малаа тобир таргаар үбэлжүүлхын тула ехэхэн үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха хэрэгтэй болоно. Тиимын тула тус колхозой гэшүүд үбһэнэй хүдэлмэридэ һайнаар бэлэдхээ. Энэ жэлдэ 6 шэнэ морин косилка абтаа, хуушануудынь һайн шанартайгаар заһабарилагдажа дүүрээ.

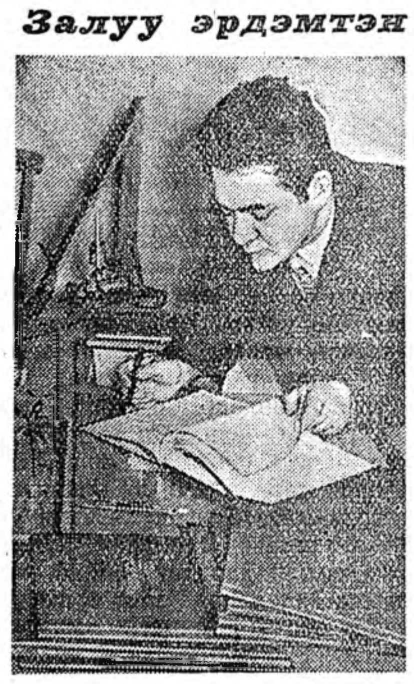
Үбһэнэй машинануудые заһабарилгада нэгэдэхи комплексно бригадын түмэршэ дархан нүхэр Малыгин һайнаар хүдэлөө. Мүнөө колхоздо үбһэнэй хүдэлмэридэ хабаатай аса тармуурһаа эхилээд, бүхы хэрэгтэй зүйлнүүд бэлэн болгогдонхой.

Энэ жэлдэ хура бороо элбэгтэй байжа, колхозой үргэн дэлгэр сабшалангай үбһэ ногооной ургаса урда жэлэйхиһээ жэшээгүй һайн. Сабшалангай газарые модо шулуунһаа сэбэрлэхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Мүнөө үбһэнэй хүдэлмэриин түсэб табигдажа, бригадануудта тусхай даабари үгтөө. Иигээд үглөө мүнөөгүй тус колхоз үбһэндөө жэгдэрэн орохонь.

Г. Овсянкин.

Залуу эрдэмтэн

СССР-эй Наукануудай академиин Механикын институдай эрдэмтэдэй совет Азербайджанай залуу эрдэмтэ Азад Халил оглы Мирзаджанзаде гэгшэдэ техническэ наукануудай докторой нэрэзэргые нэгэн дуугаар олгобо.

Докторой зэргэтэй болохын тула тэрэнэй бэшэжэ табиһан «Няалданги ба няалданги-елгэр шэнгэн зүйлнүүдэй гидродинамикын зарим асуудалнууд» гэжэ диссертаци техническэ олониитые угаа ехээр һонирхуулаа. СССР-эй Наукануудай академиин «Элидхэлнүүдтэ», «Мэдээнүүдтэ», мүн «Прикладной математика ба механика», «Техническэ физикэ» болон ондоо журналнуудта энэ диссертациин асуудалнуудаар 60-аад статья эрдэмтэ уридшалан толилһон байна. Залуу эрдэмтын хэлы статьянуудые Америкын, Франциин журналнууд хэблэбэ.

Энэ диссертациин ехэ һонирхолтой байһаниинь гайхалтай бэшэ. Нефтьтэй газарнуудые малтан ашаглаха, шэнгэн түлишэ зөөхэ, нефть абалгые оньһожоруулха талаар хэдэн олон асуудалнуудые зохёол соогоо залуу эрдэмтэ шиидхээ. Шабарта зуурамалнуудай шэнжэ шанар ба малталгада тэрэниие хэрэглэхэ арга һайса шудалаад, эрдэмтэ хадаа малтагдаһан нүхэнэй алишье хубидань зуурамал юумэнэй ябасые тодорхойлхо арга зохёогоо. Ташуу газарай нүхэнүүдтэ гидравлическа гээлтэ тодорхойлхо арга олоо, мүн газар дорохи гидродинамикын зарим тусгаар зорилгонуудые эрдэмтэ тодоруулан шиидхээ.

Мирзаджанзадегэй диссертаци хадаа нуралга, зуурагдаһан зүйлые һоролго гэхэ мэтын хүндэ бэрхэ үзэгдэлтэй, газай болон уһанай аюулта ушарнуудтай тэмсэл бүри һайнаар эмхидхэхэ, скважина малтан ашаглалгые улам дээшэлүүлхэ ябадалда туһалха юм гэжэ нефть малтан абагшад нэгэн һаналтайгаар тоолоно.

Азад Халил оглы Мирзаджанзаде мүнөө оройдоол 28 наһатай болонхой. Тэрэ хадаа наукануудай эгээн залуу доктор гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Мирзаджанзаде.

ТАСС-эй фотохронико.

Арадай демократиин оронуудай ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые һайшаана

Румыни

Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин гэшүүд, Румыниин бүхы ажалшад хадаа партида харша Маленковой, Кагановичын болон Молотовой бүлэг тухай Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолые халуунаар һайшаажа байна. Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй орган—«Скынтейя» газетэ «Ленинизмын үзэл бодолые даган» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэг толилоо.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэри хадаа яашагүй шухала, мүн тон зүб хэмжээ гээшэ гэжэ газетэ бэшэнэ. Партиин зэргэнүүдэй нягтаар нэгэдэнхэй байхада, Центральна Комитедые тойрон тэрэнэй жагсанги байхадань лэ парти илагдашагүй хүсэтэй гэжэ Ленинэй партиин ябажа гараһан 50 гаран жэлэй түүхэ харуулна. Элдэб харша можо бүлэгүүдэй байхада парти нэгэдэнхэй байжа шадахагүй. Эгээл иимэ шухала һургаал КПСС-эй бүхы түүхэһээ, тэрэнэй Центральна Комитедэй һүүлшын Пленумэй тогтоолһоо коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд согсолжо абаха ёһотой.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриие бүхы коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд һайшаажа байна гэжэ «Скынтейя» газетэ заана. Эгээ һүүлдэ болоһон Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй пленум КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүд айхабтар ехэ удхашанартай гэжэ дахин онсолон тэмдэглэһэн байна. Эдэ шиидхэбэринүүдһээ Румыниин хүдэлмэришэнэй парти айхабтар туһатай ехэ һургаал абана. КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэдэ, һаад ушаруулжа байһан Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгые буруушааһан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин гэшүүд, Румыниин бүхы ажалшад һайшаана.

Польша

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй абаһан тогтоолые Польшын олониитэ зүбшэн хэлсэһээр. Доодо болон Дээдэ Силезиин, Варшавын, Гданьскын, Лодзиин болон бусад городуудай бүхы шахуу промышленна предприятинуудта партийна эдэбхитэдэй суглаанууд боложо, энэ тогтоол зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ тогтоол хадаа КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй бодото дээрээ эрид шууд бэелүүлэгдэжэ байһан тухай гэршэлнэ гэжэ хаа хаанагүй онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Арадай Корей

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые Корейн Арадай-Демократическа Республикын ажалшад нэгэн дуугаар һайшаагаа. КПСС-эй Центральна Комитедтэ Корейн ажалай партиин ЦК-гэй эльгээһэн бэшэг түбэй газетэнүүдэй түрүүшын хуудаһануудта июлиин 7-до толилогдобо. Тэрэ бэшэг соо КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол бүримүһэн дэмжэгдэнэ. Мүн газетэнүүд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолдо зорюулһан түрүү болон редакционно бэшэгүүдые толилно.

Манай парти хадаа Советскэ Союзай алдарта Коммунистическэ партитай улам нягта холбоотой болохын түлөө бүхы шадалаараа оролдохо юм гэжэ «Советскэ Союзай агууехэ Коммунистическэ партиин хэлбэришэгүй ленинскэ нэгэдэл» гэһэн түрүү бэшэг соогоо «Нодон Синмун» газетэ бэшэбэ. Хэтэ мүнхэдөө советскэ арадтай хани барисаатай байха гэһэн бодолые Корейн арад бүгэдөөрөө һайшаана.

Болгари

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэг тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй абаһан тогтоолтой дашарамдуулан, Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй хэһэн мэдүүлгые газетэнүүд толилбо.

Партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой, мүн тэдэнтэй хамжаһан Шепиловэй бүлэг тухай Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолые Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитет дэмжэнэ гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй абаһан тогтоол гансал КПСС-тэ бэшэ, харин бүхы дэлхэйн коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ айхабтар ехэ удхашанартай байха байна.

БКП-гэй Центральна Комитет, Болгариин коммунистнууд болон ажалшад хадаа партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгэй ажал-ябуулгые буруушаана. Юундэб гэхэдэ, энэ бүлэгэй ажал-ябуулгань КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдтэ, энэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй бэелүүлжэ байһан асари ехэ хэмжээ-ябуулгануудта эсэргүү шэглэлтэй байгаа бшуу.

Ленинэй байгуулжа хүмүүжүүлһэн, мүнөө бүхы дэлхэйн коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй авангард болоһон Советскэ Союзай агууехэ Коммунистическэ партиин ажал-ябуулгаһаа Болгариин Коммунистическэ парти хододоо һургаал абажа байһан, һурадагшье, мүн саашадаашье һурахашье байна. Тиигээд марксизм-ленинизмын үзэлые, КПСС-эй бүхэдэлхэйн түүхэтэ дүй дүршэлые зүбөөр хэрэглэдэг байха.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ленинскэ Центральна Комитедэй эрэлхэг зоригтой, сэсэн мэргэн шиидхэбэри абаһандань, партида харша бүлэгые айн тунхарингүйгөөр бута сохижо, КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, партиин генеральна хараа шугамые аршалан хамгаалжа шадаһандань ехээр баярланабди гэжэ Болгариин коммунистнууд тэмдэглэнэ.

Баянголой хонишодой амжалта

Хонин ажалаараа республика соогоо түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаһан Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь тушамянгатан Г. Цыденов, партийна организациин секретарь Ц. Санжиев) малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргөөд, мүнөө адуу малаа зунай бэлшээридэ гаргахай. Колхоз 20 гаран мянган хонитой, хониной-товарна 3 томо фермэтэй юм. Тэдэнь бэлшээри һайнтай Жаргаланта, Чилир, Буугшаан гэжэ газарнуудта байрладаг. Фермэнүүдэй хонид үүлтэр үүлтэрээрээ илгаданхай. Нарин ба нарибтар ноонотой хонид тусгаар отаранууд болгогдоод, зунай бэлшээридэ адуулагдажа байна.

Түл абалгые дүүргэһэнэй һүүлээр жэлэй нэгэ харюусалгатай хүдэлмэри—нооһо хайшалалга эндэ дүүрэбэ. Чилир, Буугшаан, Жаргаланта гэжэ газарнуудта 4 электроагрегат үглөөнэй наранһаа үдэшын бүрэнхы болотор хүдэлмэрилөө. Энэ хүдэлмэридэ 200 гаран хүн хабаадаһан байна.

—Жэлэйнгээ хүдэлмэриин дүнгые гаргажа байхадамнай ехэ урматай байна. Хонидоо хайшалжа, нооһоёо гүрэндэ тушааха ба худалдахадаа мүнгэн доход ехээр оруулдаг байнабди. Мүнөө хамта дээрээ 430 гаран центнер нооһо тушаагаабди. Тэрэмнай ехэнхидээ нарин ба нарибтар нооһон юм,—гэжэ эндэхи хонишод хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэл Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид 410 центнер нооһо хайшалһан байгаа. Мүнөө жэл 470 центнер хайшалха гэжэ хараалаанхай. Тиин энэ түсэбөө мүнөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Мүнөө тус колхоз 430 гаран центнер нооһо тушаагаад байна.

Үбэлжэлгын эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ, хонидой тобир тарганаар ондо ороһон дээрэһээ мүнөө жэл нооһоной шанар һайн байгаа. Гүрэндэ тушааһан, худалдаһан нооһониинь булта һайн шанартай гэжэ гоологдоо. Энэ хадаа колхозой ниитын олзо доходые бүри ехээр арьбадхаха байна.

Хонидой үүлтэрые һайжаруулха хүдэлмэри колхоздо һайнаар ябуулагдана. Үшөө гушаад онуудаар эндэ меринос 10-аад хуса, 20 гаран эхэ хони түрүүшынхеэ асарагдаһан байна.

— Холоһоо хони, хусануудые асарһанай хэрэггүй. Меринос хонид манай байгаалиин эрхэ байдалда таарахагүй байха. Нютагай үүлтэрэй хонидоо үсхэбэрилөөд байгаа һаамнай дээрэ һэн,—гэжэ нэгэ зарим хүнүүд хэлэдэг һэн. Энээнэй тон буруу байһаниие мүнөө баянголойхид һайн мэдэрээ. Мүнөө хонидынь барандаа шахуу нарин ба нарибтар нооһотой болгогдоһон тула тус колхоз нэгэшье центнер шэрүүн нооһо гүрэндэ тушаанагүй. Нарин ба нарибтар нооһо ехээр абадаг болоһоной ашаар колхоз олзо доходоо жэл бүри дээшэлүүлнэ. Хэрбээ нёдондо жэл эндэхи хонишод ганса нооһонһоо 1 миллион 400 шахуу мянган түхэриг абаһан байгаа һаа, мүнөө жэл 2 миллион шахуу түхэриг абаха гэжэ хараална. Тэдэнэй энээнээ бэелүүлхэ байһаниинь лабтай. Мүнөө ехэ ехэ мэшээгүүд соо ябталжа хэһэн нооһо ашаһан машинанууд отара, фермэнүүдһээ үдэр бүри бэлэдхэлэй пунктда ерэжэл, ерэжэл байна.

Колхозой хонишодой дунда 10—20 жэл соо хүдэлмэрилһэн хүнүүд олон юм. Хонишод Ш. Цыремпилова, З. Занаев, Д. Муталханова болон бусад хони үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэхэһээ гадна, нооһо абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Нүхэр Б. Будаевай даажа байһан отарын 900 гаран эхэ хонидһоо дунда зэргээр 4,3—4,3 кгр. нооһон хайшалагдаа. Нүхэр Г. Э. Лодоевой даажа байһан ОТФ-гэй 6000 гаран хонид булта нарин ба нарибтар нооһотой болгогдонхой. Тус фермынхид мүнөө эрхим шанартай нооһо элбэг ехээр гүрэндөө тушаажа байна. Тиихэдэ № 3 нүхэр С. Бубеевэй даажа байһан ОТФ абаһан хурьгадайнгаа 99,8 процентые бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Мүнөө жэл эндэхи хонишод хонидоо хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр хурьгалуулна. Тус колхоз хамта дээрээ 6500 гаран хони хурьгалуулжа, 100 эхэ хонинһоо 93 хурьга абаа. Энээнэй ашаар баянголойхид 1957 ондо хонидойнгоо тоое 20 мянга болгохо түсэбтэй байһан аад, мүнөө тэрэнээ үлүүлэн дүүргэжэ, 21700 хонитой болоо.

Колхозой хонишод һүүлэй жэлнүүдтэ ажал дээрээ түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ байна. Эндэ жэл бүри хэдэн толгой һайн үүлтэрэй хусанууд худалдажа абтана. Эхэ хонидынь бүлтадаа искусственна аргаар ороондо оруулагдадаг болоо. Энээнэй ашаар хонид үбэл, эртэ хабар хурьгалуулагдадаг, тэдэнэй һубайрхань үсөөн болоо. Хонидоо үбэл, эртэ хабар хурьгалуулхаар искусственнаар ороондо оруулга хоёрдохи жэлээ эндэ хэрэглэгдэжэ байна. Энэ аргын онсо һайн байһые баянголойхид ойлгоо. Үбэл гараһан хурьгад эндэ 20—25 килограмм шэгнүүртэй болонхой байдаг. Урдань хабар орой гараһан хурьгадые хайшалдаггүй байгаа һаа, мүнөө тэдэнэй толгой бүриһөө 500—600 грамм, зарим томо хурьгадһаа килограмм шахуу нооһо хайшалба. Энэнь хадаа хонидһоо нооһо ехээр абалгада ехэ туһа хүрэнэ.

Тус колхоз хонин ажалые саашадаа эрид хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые баталан абахадаа 1960 ондо, зургаадахи табанжэлэй эсэстэ, хонин һүрэгөө 30 мянган толгой болгохо гэжэ хараалһан байна. Энэ туршада хонидой үүлтэрые бүри һайжаруулһанай ашаар бүхы хонидынь нарин ба нарибтар нооһотой болгогдохо байна.

Хүн бүхэндэ хүртэсын талаар һү, тоһо, мяха абалгаараа Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай парти, правительствын бүхы ажалшадай үмэнэ табиһан зорилгые баянголойхид ехэ һайшаажа, урда хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа дахин хаража, бии байгаа, хэрэглэгдээгүй арга боломжоёо элирүүлжэ байна. Тиин эндэхи хонишод хонидоо бүри түргэн олон болгохо, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ һайшаалтай дурадхалнуудые олоор оруулна. Мүнөө колхоз хони үсхэбэрилгээр 1960 ондо хараалһан түсэбөө болзорһоонь урид 1959 ондо дүүргэхэ гэжэ байна. Эндэхи колхознигуудай зорилгын дүүргэгдэхэ байһаниинь лабтай. Тиигэбэл баянголойхид баян дээрээ баян болохо байна.

О. Раднаев, манай корр.

Баруун Европодо ехэ халуун болоно

ПАРИЖ, июлиин 6. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, июлиин 6-най һүни Парижда һүүлшын 80 жэлдэ үзэгдөөгүй ехэ халуун болоо. Һүниин туршада эгээл һэрюун газарта 23 градус халуун боложо байгаа. Үдэрынь Парижда термометр 35 градус халууниие харуулаа. Июлиин 7-до бүри халуун болохо гэжэ хүнүүд тоолоно.

Италида һүүлэй 24 часай туршада шатама халуунһаа боложо 10 хүн үхөө. Ровиго гэжэ нютагта эгээл халуун болобо. Эндэхи һүүдэр газарта 40 градус, наранда 53 градус халуун болоһон байна. Хэдэ хэдэн нютагуудта түймэр гаража, ехэхэн гай хохидол ушаруулаа.

Июлиин 5-да Венэдэ температура 37,5 градусһаа доошоо буугаагүй.

Люксембургда июлиин 6-да 35 градус халуун болоо.

Индонезиин коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

ДЖАКАРТА, июлиин 6. (ТАСС). Индонезиин коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй болон Индонезиин профсоюзуудай центральна федерациин Джакартада байдаг байшангуудта хорото золигуудай добтолго хэһэнтэй дашарамдуулан, Индонезиин коммунистическэ партиин ЦК-гэй табадахи пленум июлиин 6-да мэдүүлгэ толилоо. Арадай демократическа, революционно хүсэнүүдэй улам хүсэтэй болоходонь, гадаадын империалистнууд болон хархис этэгээдүүдэй галзууралдажа байһыень тэмдэглээд, Индонезиин компартиин ЦК иигэжэ мэдүүлнэ: хархис этэгээдүүд хэршье зэбүүрхэмэ муухайгаар аашалбашье, компартиин хэжэ байһан тэмсэлыень болюулжа шадахагүй.

Байрын түлөөһэ дээшэлүүлхэ тухай хуули Англида абтаба

ЛОНДОН, июлиин 8. (ТАСС). Байрын түлөөһэн тухай хуули Англида һая баталагдаа, Энэ хуулиин ёһоор хубиин эзэдэй хүлһөөр хүндэ үгэдэг 800 мянга гаран байрын түлөөһые хэншье хинаха эрхэгүй болобо. Иигэжэ хиналтын үгы болгогдоходо, байрын эзэд байлгаһан хүнүүдһээ урданайхиһаа ехэ түлөөһэ дураараа абажа байха эрхэтэй болобо.

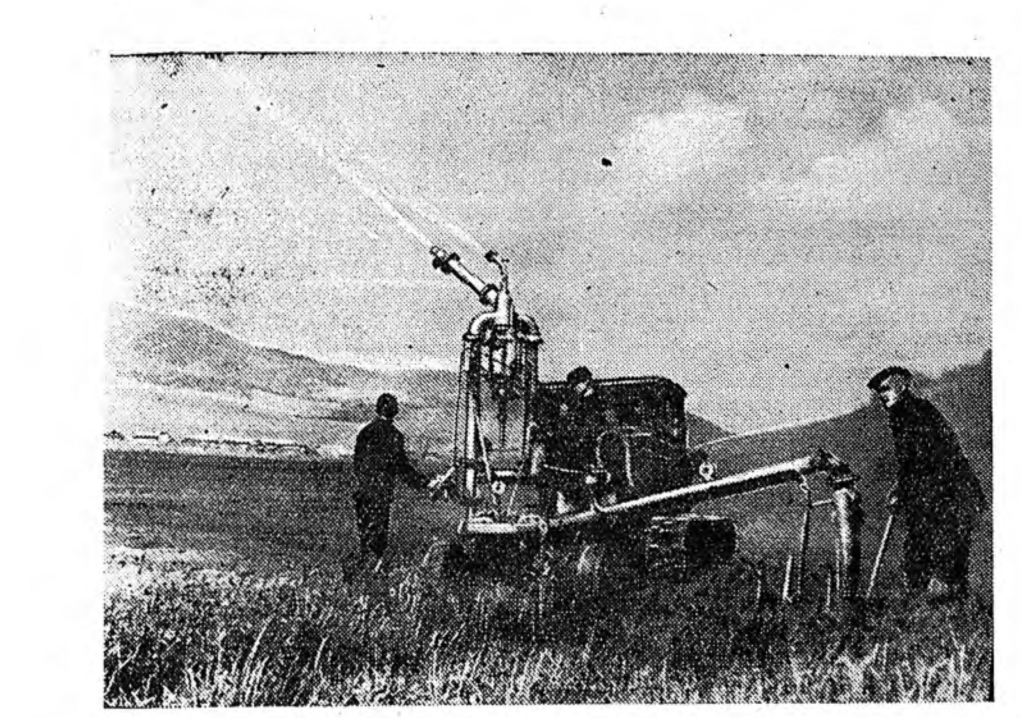
Энэ хуулиин һая парламентда зүбшэн хэлсэгдэжэ байха үедэ Англиин профсоюзууд болон Англиин хэдэн миллион жиирэй хүнүүд тэрээниие ехээр буруушааһан байгаа. Мүн парламентын олон лейбористска гэшүүд энэ хуулиие абхуулхагүйн түлөө тэмсэһэн байна.

Гэбэшье, олон мянган зоной буруушаажа байгаашье һаань, энэ хуулиин проектые Англиин парламент баталжа, хуули болгобо.

Шэнэ хуулиин хүсэндөө оруулагдахада, хүн зон байһан байрануудһаа олоороо гаргагдажа, байрын эзэд байраа дээгүүр сэнгээр наймаалдаг болохо, тиигэжэ ажалшадай ажабайдал ехээр муудаха байна гэжэ Англиин хэблэл тэмдэглэнэ.

Манай республикын һонин

Уһа сасадаг машина

Тарбагатайн аймагай «Искра» колхозой огородой бригада (бригадирынь Д. И. Игнатьев) мүнөө жэл 30 гектарта элдэб овощь тариба. Рассадаяа һуулгаһанайнгаа һүүлдэ уһа сасадаг «ДДП—30—С» машинаар газараа уһалба. Ингэжэ бороо мэтээр уһалгадахадаа огородой эдеэн һайнаар ургажа захалба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ехэ-Куналейн МТС-эй тракторист М. П. Антонов, огородой бригадын бригадир Д. И. Игнатьев болон колхозой гэшүүн К. Е. Трифонов гэгшэд «ДДП-30—С» машинаар огородоо уһалжа байна.

З. Веснинагай фото.

Октябриин хүндэлэлдэ

Хэлхеэ холбооной Иволгын конторын коллектив Агууехэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба.

Абаһан уялгаяа хэлхеэ холбооной хүдэлмэришэд нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Гүрэнэй олзын талаар хахад жэлэй түсэб июниин 3-да дүүргэгдэбэ. Хэлхеэ холбооной Оронгын таһаг (начальнигынь һүхэр Бянкина), Гурульбын таһаг (начальнигынь нүхэр Посельский) хахад жэлэйнгээ түсэбүүдые табан һара соо дүүргөө. Хүдэлмэришэд Худякова, Рандин, Черноярова, Овсянкин гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана.

Аймагай колхоз, айл бүхэниие радиотой болгохо талаар нилээд ехэ юумэ хэгдээ. Мүнөө жэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коминтерн», «3-я пятилетка», «XVII партсъезд» колхозуудай холын тосхонууд, фермэнүүд радиотой болгогдоо. Оронгын радиоузел бүри хүсэтэй болгогдоод, «Коммунизм» колхозой гэшүүдые хангана. Тиимэһээ тэндэхи радиоузел хаагдаа. Тэрэнэй ашаар хэдэн хүнүүд сулөөлэгдөө.

Мүнөө үедэ колхоз болон МТС-үүд телефонтой боложо, аймагай центртэй, городтой хөөрэлдэхэ аргатай болобо. Аймагай 12 колхозой 4-нинь колхоз соогоо хөөрэлдэхэ телефоной коммутатортай.

Манай аймагай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд абаһан уялгаяа ноябриин 7 болотор дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Н. Касьянов, хэлхеэ холбооной Иволгын аймагай конторын начальник.

Центрээ болбосон түхэлтэй болгоно

Яруунын аймагай «Путь социализма» колхозой правлени ба партийна организаци һүүлэй 2—3 жэлнүүдтэ барилгада ехэхэн анхаралаа табина. Хэрбээ 2—3 жэлэй саада тээ колхозой центр дээрэ нэгэшье шэнэ гэр үгы тооной байбал, харин мүнөө үедэ бүхы гэрнүүдэнь хададынь шахуу шэнэнүүд болоо.

Бариһан гэрнүүдынь урданайнгаа гэрнүүдтэ орходоо тон ехэнүүд, гоёнууд. Олон колхознигууд газаагуураа һайн хашаа барижа, палисаднигуудые хэнэ. Гадна, колхознигууд хуушан гэрнүүдээ заһажа, шэнээр хушана.

Гэр байра олоор бариһан дээрэһээнь колхозой центр ехэ болбосон түхэлтэй боложо, шэнэ гудамжанууд бии болоно.

Колхознигуудайнгаа гэр байра барихада колхозой правлени туһа хүргэнэ. Ингэжэ колхозой центр дээрэ 19 шэнэ гэр колхознигууд өөһэдөө барижа ороо, арбаад гэрнүүдые урилжа заһаад табяа, үшөө олон гэрнүүд баригдажа байна.

Колхоз шэнэ ерэһэн колхознигуудта арбаад гэр шэнээр барижа үгөө. Энэ барилганууд колхознигуудай баян шадалтай болоһые гэршэлжэ үгэнэ.

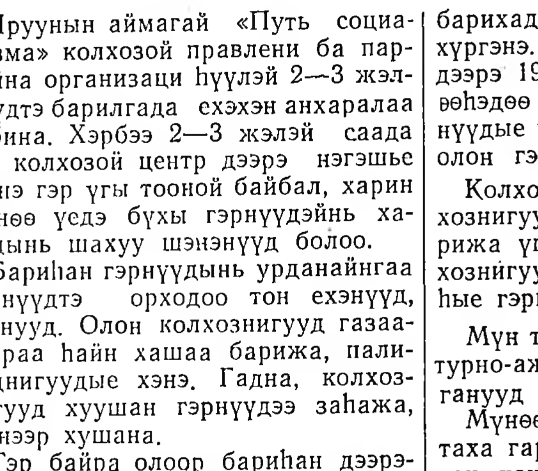
Мүн тус колхоздо малай ба культурно-ажаһуудалай олохон барилганууд хэгдэнэ.

Мүнөө үедэ 4 автомашинын баггаха гараж, мянган тахяагай, мянган хони хурьганай байха байранууд баригдажа байна. Эдэ барилганууд намар болотор дүүрэхэ юм.

А. Дымчиков.

Хараасгай

(Натуралистын тэмдэглэл)

Манай республика дотор хараасгайнууд ехэ олоор байрладаг. Хараасгайнууд үндэр байшанай һарабша доро эгсэ эрье, хабсагайда уурхайнуудаа түхеэрдэг юм.

Тэмээн хараасгайнууд үндэр хада хабсагайн забһарта, эгсэ эрьенүүдтэ уурхайлдаг. Тиин 1930 онһоо хойшо Кяхта городой хуушанай ород сүмын оройдо уурхайгаа түхеэрдэг болоо һэн. Тэмээн хараасгайнууд гаргадаг байна. Июлиин 15—16-наар дальбараанудынь уурхайһаа ниидэн дэгдэжэ эхилдэг. Залуу хараасгайнууд абаһаар уурхайгаа тойрон дүтүүр ниидэжэ, дэлээ заһадаг.

Августын түрүүшын 10 хоногто хараасгайнууд халуунай орон худар ниидэн ошоно.

Хараасгай арадай ажахыда ехэ туһатай шубуун юм. Тэрэ худөө ажахын урагасагүүдэй хоротон болохо хорхой, сохонуудые ехэ олоор хюдадаг байна. Хараасгайн нэгэ будэ зунай турша миллионһоо холо үлүү хорото хорхой сохонуудые үгы хэнэ.

Хүрдаар (час соо 50—80 километр) ниидэдэг тулдаа, үдэртөө эдихэ хоол хорхой, сохо намнажа 1000 шахуу километр ниидэшэдэг гэжэ абаралагданхай.

Зунай эхиндэ ниидэжэ ерэн сасуу хараасгайнууд булаг булэгөөрөө сугларжа, хөөрсэгэнэлдэн ниидэдэг, шаг шуушаа татадаг юм. Энэ ороонойнь үе гээшэ.

Июнинн түрүүшын арбан хоногой эсэсээр хараасгайнууд үндэгэлжэ эхилдэг. Тиин 3—5 сагаахан үндэгэдые

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэмээн хараасгайн уурхайнууд.

И. Котов, З. Яковлева гэгшэдэй текст. З. Кузнецовагай фото.

УНИНЭЙ МУЗЕЙ СОО

Хизаар ороноо шэнжэлэлгын академик Обручевой нэрэмжэтэ музей манай Байгал шадарай эгээл үнинэй научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаан болоно. 67 жэлэй саада байгуулагдаһан энэ музей гансашье Бурят-Монголдо бэшэ, манай орон соо мэдээжэ болонхой. Советскэ Союзай элдэб хизаарнуудһаа, хилыншье саанаһаа хүнүүд ерэжэ, музей харадаг байха юм. Мүн хаа хаанаһаа олон бэшэгүүд музейдэ орожо байдаг. Бэшэгүүд соохи гуйлтануудые хангахын тула музейн хүдэлмэрилэгшэд ехээр оролдоно.

СССР-эй Науканудай академиин этнографиин институдай гуйлтаар декабрист Н. А. Бестужевай зураһан элитэ эрдэмтэ Н. Я. Бичуринай зурагые буулгажа, музейн хүдэлмэришэд эльгээһэн байна. Энээнэй түлөө түүхын науканудай доктор Л. П. Потапов баясхалан хүргөө.

Эрхүүгэй худөө ажахын институдай профессор В. Н. Скалон «Баруун Сибирьтэ агнууриин ажахые эмхидхэлгэ» гэһэн номоо рецензи хэжэ үгыт гэжэ музейдэ эльгээгээ.

Социалистическэ Ажалай Герой академик Д. Н. Прянишников Кяхта городто түрэһэн, ажаһууһан юм. Тиимэһээ музей соо тэрэнэй булан эмхидхэгдэнхэй. Эрдэмтын басаган Федоровская гэгшэ тэрэнэй өөрынь портфель, бювар, гууһа, хутага, академическэ малгай, 50 гаран фотокарточкануудые болон бусад зүйлнүүдые эльгээгээ.

«Забайкалиин флора» гэһэн номуудые зургаа дахин хэблэжэ гаргаа. Энэ номууд хадаа дунда, дээдэ һургуулинуудай биологиин багшанарта тон хэрэгтэй. Тиимэһээ Эрхүүгэй худөө ажахын институдай доцент Рещиков иимэ бэшэг эльгээгээ: «Танай хэблэһэн «Забайкалиин флора» гэжэ номуудые хэдэ хэдэн хэлэгүүдые библиотекэдээ абаха хүсэлэнтэйбди. Эльгээхэ аргатай һаатнай тание гуйнабди». Тэрэнэй гуйлта хангагдаа һэн.

Музей оронойнгоо бусад томо научна эмхи зургаануудтай нягта холбоотой. СССР-эй Науканудай академиин Ботаническа институдтай, Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй зоологиин кафедратай, Чита, Эрхүү, Улан-Удэ городуудай музейнүүдтэй хэдэн жэлдэ бэшэлсэжэ байдаг.

Мүн хилын саанахи гүрэнүүдһээ —Монголһоо, Баруун Германиһаа, Чехословакиһаа, Даниһаа иимэ бэшэгүүд ерэжэ байдаг. Музейн хүдэлмэрилэгшэд тэндэхи эрдэмтэдэй гуйлтануудые дүүргэдэг юм.

Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Юмжагиин Цеденбал нёдондо жэлдэ музей хараһанай һүүлээр иигэжэ хэлээ һэн:

— Танай музей хаража тон ехээр баясабаб. Музейн хүдэлмэрилэгшэдтэ саашанхи ажалда бүри ехэ амжалта түйлахыень хүсэнэб.

А. Сурмач, Хизаар ороноо шэнжэлэлгын Кяхтын академик Обручевой нэрэмжэтэ музейн орлогшо директор.

Өөһэдтөө гэрнүүдые барина

Прибайкальска аймагай Мостовка гэжэ багахан тосхондо һүүлэй хоёр жэлэй турша соо элдэб янзын шэнэ барилганууд һайн шанартайгаар хэгдэнэ.

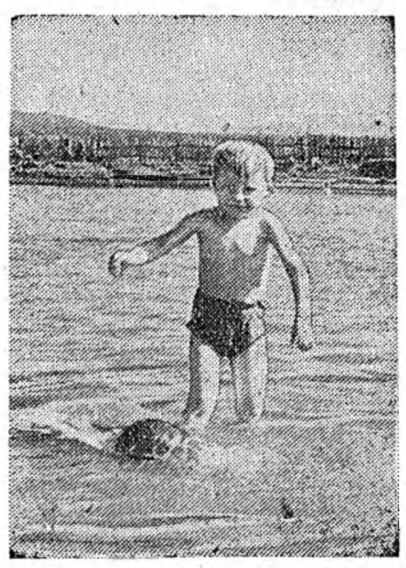
Суудхэдээ 1,5 тонно хилээмэнэй зүйлнүүдые гаргаха хүсэтэй шэнэ пекарни һаяхан ашаглалгада оруулагдаа.

Мүн тосхоной ажалшад байгша оной эхинһээ хойшо 12 шэнэ гэр өөһэдөө барижа дүүргөө.

Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай бэлэг болгон, һуралсалай жэлэй эхилтэр эхин һургуулиин шэнэ байшан баригдажа дүүргэгдэхэ юм.

Г. Ильин.

Нуур дээрэ

Л. Хайдуровай фотоэтюд.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Ахадүүгэй барисаан

Шэнэ харгы ялалзаад,
Сэнхир вагон зуралзаад,
Улан-Удэ—
Улан-Баатар,
Арад зомнай харилсаг.
Ахадүүгэй барисаан...
Уулыешье һэтэлээд,
Уһыешье гэтэлээд,
Улан-Удэ—
Улан-Баатар
Ураг эльгээ дэлгэлсээ.
Уряал юрөөл хэлэлсээ...
Ажал һургаал андалдаад,
Арюун байдал мандуулаад,
Улан-Удэ,
Улан-Баатар
Гараа шангаар барилсаа.
Хүгжэм дуугаа хубаалдаад,
Хүлэг хабаа туршалдаад,
Улан-Удэ,
Улан-Баатар
Тоглон жарган найрлана,
Түрэ хурим наадана.

А. БАДАЕВ

Аршаан

Шэмэтэй, амтатай, арюун
тунгалаг,
Шүдэ янгинама хүйтэн уһатай,
Хабсагай дороһоо сохилно булаг—
Худөө аршаан хүнүүдтэ туһатай.
Хүбүүн дурлаһанаа хэлэнэ
басаганда
Хобоогой хажуудa зэргэлжэ
һуугаад.
Тэрэнэй сэдьхэлынь аршаанай
уһандал
Тиимэ сэбэр лэ, далайдал гүнзэгы
аад.

Хонишодой зүблөөн

Һаяхан Түнхэнэй аймагта хонишодой зүблөөн болоо. Хонин ажалаар аймаг соогоо түрүү колхозуудай нэгэн болохо «Путь Ленина» колхоздо энэ зүблөөн үнгэргэгдэһэн байха юм.

Хонин ажалые саашадань үргэжөөхэ ба нооһо абалгые улам ехэ болгохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэшэг тухай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Домышев элидхэл хээ. Элидхэл тушаа 17 хүн үгэ хэлэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад табан жэлэй эсэс болотор эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ дунда зэргээр 98 килограмм нооһо абадаг болохо, тиин 1956 онтой сасуулхада нооһо абалгаяа хоёр дахин ехэ болгохо гэһэн уялга абаба.

Е. Никитин.

Колхозой амаралтын байшан

Үзэсхэлэнтэ һайхан Самхаг нютагта Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой амаралтын байшан оршодог. Тэндэнь һайн түхеэрэлгэтэй таһагууд, ванна, кухни бии. Уншалгын залтай библиотекэ хүдэлнэ. Городки, волейбол наадаха талмай түхеэрэгдэнхэй.

Амаралтын байшанда колхозой гэшүүд амарна. Һаядаа 60 колхозник амараад бусаба.

Р. Гомбоин.

Шэнэ балет

М. Заславский, Л. Линховоин гэгшэдэй либреттээр «Инаг дуранай түлөө» гэжэ композитор Ж. Батуев Б. Майзель хоёрой һаяхан зохёожо дүүргэһэн шэнэ баледые Улан-Удын хүгжэмтэ училищада харалга болобо.

Эртэ урда сагта залуухан бурят басаганай инаг дуранайнгаа нэрэ хүндын түлөө тэмсэлэйниинь энэ балет соо харуулагдана. Энэ зохёол соо ажабайдал хүнэй досоо хүдэлгэмөөр уйдхартайгааршье, һэжэг, найдалга түрүүлмээр хүхюутэйгээршье харуулагдана. Либреттын авторнууд мартагдашагүй һонирхолтой сценическэ үйлэнүүдые, хамаадаһан зоной тус тустаа илгаатай абари зангуудые гаргажа шадаһан байна.

Аяар XVI зуунжэлэй үедэхи ажабайдал харуулагдабашье, баледэй үйлэнүүд харагшадые ехээр һонирхуулна. Юуб гэхэдэ, эндэ арад зоной өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл элеэр харуулагдана.

Баледэй хүгжэмые мэдээжэ композитор Ж. Батуев композитор Б. Майзельтай хамта зохёобо. Б. Майзель элитэ советскэ композитор М. Штейнбергын шаби юм. Эдэ хоёр композиторнуудай харилсан ажаллалга һайн үрэ харуулба. Бурят арадай дуунай аялга мүнөө үеын хүгжэмэй түйлалтатай зэргэ оршоно. Тиимэһээ баледэй хүгжэмынь национальнашье, мүнөө сагайшье болоно. Композиторнууд балет соохи геройнүүдай түхэл шарайе, лирическэ, драматическа, олон зоной хабаадалгатай үйлэнүүдые, тэрэшэлэн дэлхэйн байгаалиин байдалые хүгжэмөөр хүсөөр шадамараар харуулна. Жэшээнь, 2-дохи үйлэдэ наранай гаража байһые хүгжэм соносхоодо мэдэнэбди.

Шэнэ балет үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Энэ балет Октябриин революциин 40 жэлэй ойдо табигдахаар хараалагдана.

Н. Угрюмов, композитор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) композиторнууд Ж. Батуев, Б. Майзель, балетмейстер М. Заславский (зогсонхой) шэнэ балет тухай хөөрэлдэжэ байна.

С. Доржиевай фото.

Хүндэлэлэй грамота барюулагдаба

Мария Филипповна Вяткина үгытэй ядуу бүлэдэ түрэһэн юм. Хаанта засагай үедэ тэрэнэй залуу наһан үнгэржэ, эрдэм мэргэжэлдэ һуралгүй үлэшөө бэлэй.

Совет засагай үедэ эрдэм һургуулида һуралсаха ушам харгы тэрэнэй хүүгэдэй урда нээгдэнхэй. Мария Филипповнагай 2 басаганынь индустриальна техникумдэ, нүгөө хоёрынь һургуулида һуража байнад.

Өөрөө нүхэр Вяткина 30 жэлэй турша юрын ажалда оролдосотой һайнаар ажаллажа байна. Һүүлэй 5 жэлэй туршада Улан-Удын 1-дэх домоуправлениидэ хүдэлмэрилхэ зуу раа хэдэн удаа шагналда хүртэһэ байха юм.

Һаяхан Улан-Удын горисполко мой хүндэлэлэй грамота тэрээнд барюулагдаа.

—Минии хүүгэдтэ, намда өөртэ зол жаргал олгоһоноинь түлө парти, правительствода халуун бая хүргэнэб гэжэ тэрэ хэлээ.

М. Алашкевич.

Мэргэн буудагшадай мүрысөөн

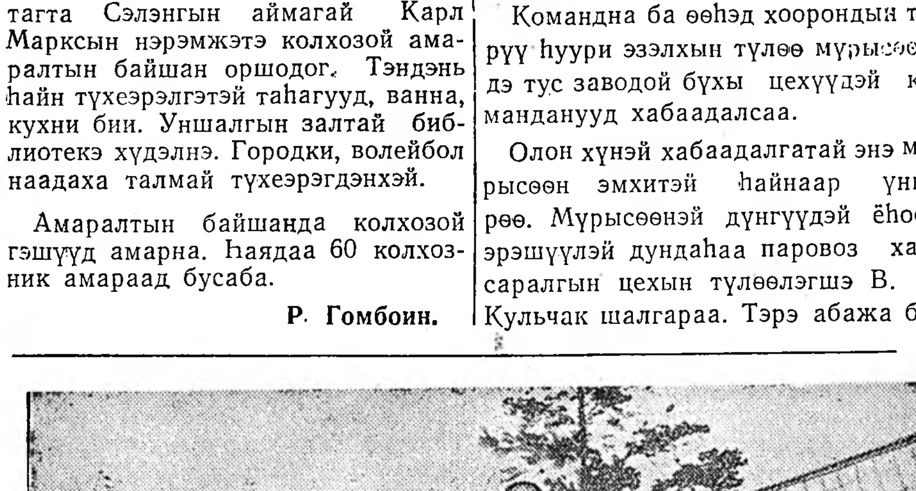
Түмэрзамшадай үдэртэ зорюулагдан Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводто мэргэн буудагшадай мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Команда ба өөһэд хоорондын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ тус заводой бүхы цехүүдэй командонууд хабаадалсаа.

Олон хүнэй хабаадалгатай энэ мүрысөөн эмхитэй һайнаар үнгэрөө. Мүрысөөнэй дүнгүүдэй һоор эрэшүүлэй дундаһаа паровоз хабсаралгын цехын түлөөлэгшэ В. В. Кульчак шалгараа. Тэрэ абажа боломоор 100 очкоһоо 93 очко абаһа байна. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа в гон хабсаралгын цехын хүдэлмэр шэн Г. Н. Протасова (90 очкотой түрүү һуури эзэлээ.

Командануудай хоорондын мүры сөөндэ модельнэ цехын мэргэн бу дагшад бараһаа мэргэн байһана харуулбад. Түрүү һуури эзэлһэ мэргэн буудагшад ба командануу та шан барюулагдаа. Кульчак Про тасова хоёрто «Заводой чемпион гэһэн нэрээзэргэ олгогдоо.

И. Черкашин.

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ волейболоор Алас Дурнын зоныг түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. БМАССР-эй эрэшүүлэй команда гурбадахи һуури эзэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүрысөөнэй нэгэ уулзалга харуулагдана.

Л. Хайдуровай фото.

Болоһон ушар

Тонуулшад баригдаба

Үдэшэ орой граждан Шебали ажалһаа бусажа ябаһан байга Тиин БМАССР-эй 25 жэлэй ойн рэмжэтэ стадионой хажууда тэрэ ниие танигдаагүй хүнүүд зогсооо плащ, гадар самсыень, малгайе буляан абаһан байна. Мүн тэрэ үд шэ 1905 оной революциин нэрэмж тэ талмай дээрэ танигдаагүй нүүд граждании Шитиковые т һоһон байгаа. Энээн тух милици дуулаад, тагнуул хэбэ. М лиционернүүд нүхэд Арсентьев, Б раносов, Якушев гэгшэд ехэ түүс эдэбхи гаргажа, тонуулшадые уда гүй бариба.

Тонуулшад Иванов, Ткачев, К пустин, Кауров гэгшэд һаяар эз амсахань.

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00471. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3846.